מאות אזרחים בישראל רימו את הביטוח הלאומי על־ידי הוספת שנים לגילם

תרגיל בזיוף הגיל

ב שים רבות ברחבי העולם, היו מוכנות לשלם הון תועפות לפקיד הרישום במישרד הפנים, כדי שיפחית כמה שנים טובות מגילן האמיתי. אחרות מוותרות על ההליכים הפורמליים, אך „שוכחות" כמה ספרות, שעה שהן נשאלות בדבר גילן. בישראל, המצב הפוך.

בשנים האחרונות מוצפים מישרדי הרי־שום בבקשות של אזרחים, הדורשים לשנות את גילם ולהוסיף עשור או שניים למניין שנות חייהם.

לא מעטים מתוכם נוקטים אף באמצעי זיוף ותרמית על־מנת לשכנע את השיל־טונות שהתיקון המבוקש תואם את גילם „האמיתי".

הסיבה, פשוטה: הגיל שווה זהב ואם לא זהב, כי־אז לפחות כסף רב.

רישום בתנ"ך ספר התורה (למעלה) בהוצאת לוין־אפשטיין שעליו נרשם הפסוק (למטה) המבשר על הולדת הבן יוסף רעני. מינהג זה רווח בקרב יהודי תימן. בבקשה שהגיש רעני (מימין) הוא טען שהספר הוא משנת 1927 ועל־סמך זאת ביקש לתקן את גילו. בבית־המישפט התברר שהוצאת לוין־אפשטיין הועברה מוורשה לירושלים רק בשנת 1935, שלאחריה רק הודפס ספר זה.

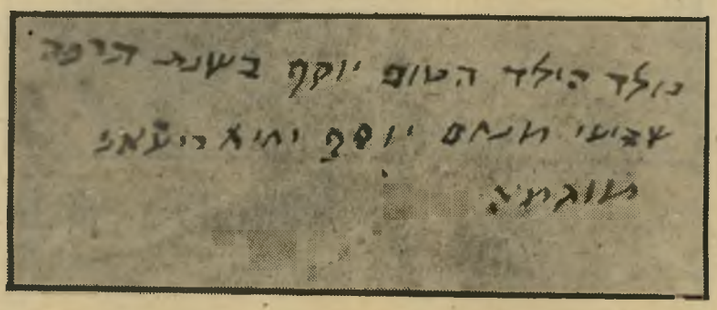

כל אזרח בישראל זכאי לקיצבת זיקנה מהביטוח הלאומי בהגיעו לגימלאות. אזרח שגילו תוקן, ונמצא שהוא עבר את גיל הגימלאות — זכאי לפיצוי רטרואקטיבי — על כל השנים שעברו היה זכאי לתש־לום ולא קיבל אותו עקב הטעות.

סכום הקיצבה החודשית נע כיום בסבי־בות 1,300 לירות. כלומר, אזרח המצליח „לשכנע" את מישרד הפנים ש„יוסיף" עשר שנים לגילו, עשוי לקבל סכום המתקרב ל־150 אלף לירות.

את החישוב הפשוט הזה למדו אלפי אזרחים, שהגישו בשנים האחרונות בקשות לשינוי הגיל.

האותיות המקוריות „קפצו"

א חד מאותם אלפים היה מירזה שירכון. הוא נולד בעיר שיראז שב־אירן, ועל־פי תעודת־הזהות הישראלית שלו היה זה בשנת 1924. ב־1950 עלה שירכון ארצה התיישב במושב קדימה שבשרון ושם גידל את תישעת ילדיו. כיום היה אמור להיות בן 54.

אולם למירזה שירכון לא היתה סבלנות להמתין עוד 11 שנים עד שיגיע לגיל הפנסיה, ולפיכך החליט להקדים את המועד בכמה שנים.

אומנם, בקשה מסוג זה כרוכה בביזבוז זמן יקר, שכן היא חייבת לעבור דיון מישפטי לפני שופט־שלום, ורק באישורו, רשאי מישרד הפנים לבצע את התיקון הדרוש. אך בדרך־כלל לא נהגו בתי־המישפט להערים קשיים על דרכם של המבקשים. בעיית קביעת הגיל שכיחה למדי בארץ. עולים רבים שעלו לישראל בחופזה, בימיה הראשונים של המדינה, לא הביאו עימם מיסמכים רשמיים הנוגעים לגילם. במייוחד חריפה הבעייה אצל אלה מהעולים שבאו מארצות נחשלות, שבהן סדרי המינהל היו לקויים, ולא היתה תרשומת מדוייקת של תאריכי לידה. הגיל נקבע, איפוא, על־פי הערכת פקיד המירשם שקלט את אותם עולים בבואם ארצה, או על־פי הצהרתם, שלרוב התבססה על זיכרון. מירזה שירכון פנה לעורך־הדין הנתנייתי מיכאל רודני שהגיש בשמו את הבקשה לבית־המישפט. בידי שירכון היה מיסמך משכנע: תעודת־זהות איראנית, רשומה על שמו ושעליה התנוסחה תמונתו. על־פי התעודה הזו הוא נולד ב־28 לחודש אספנד שנת 1293 על־פי לוח הירח המוסלמי. ותאריך זה מקביל לשנת 1915 על־פי לוח השמש הנוצרי.

בתצהיר שצורף לבקשה, טען שירכון באמצעות עורך־הדין שלו: „מטרת הבקשה לקבוע את גילי האמיתי, על־מנת שיירשם בתעודותי ובמיסמכי הרישמיים. סיבת ה־שיבוש: חוסר ידיעת השפה. השיבוש ה־אמור הצעיר את גילי בתשע שנים, ומונע ממני קבלת קיצבת־זיקנה מאת המוסד ל־ביטוח לאומי, עם הגיעי לגיל הפרישה..."

תעודת־הזהות האיראנית תורגמה לעיב־רית על־ידי אמין קאר, מתורגמן תל־אביבי מוסמך, שהצהיר כי התרגום זהה למקור.

נוסף על תצהירו של שירכון ועל תעודת־הזהות האיראנית, צורף תצהיר נוסף. משה דוד חי, עולה מפרס וידידו של שירכון, הצהיר בשבועה לפני פרקליטו של שירכון: „אני יליד 1915. נולדתי בשכונה היהודית (הגטו) בעיר שיראז בפרס (איראן). הבתים של מישפחתי ושל מירזה שירכון, היו צמודים זה לזה. בהיותנו ילדים נהגנו להתרועע ולשחק ביחד בשכונה. למדנו יחד בבית־הספר אליאנס במקום, ושירכון היה בכיתה גבוהה ממני. הוא מבוגר ממני בשנה אחת. אני מצהיר שדברי אלה הם אמת."

לכאורה היתה זו בקשה תמימה, שהת־בססה על טעות במישרדי הרישום הישראלי־ליים. אריה צ'רטוק, עוזרה של פרקליטת מחוז המרכז שרה סירוטה, שייצג את המדינה בדיון המישפטי בבקשה זו, לא יכול היה לעשות הרבה, שכן מיסמך רישמי של מדינה כמו איראן הוא מוצג מישפטי משכנע.

חשדו של צ'רטוק התעורר כשהתברר לו ששירכון עצמו הוציא, לפני שנים אח־דות, דרכון ישראלי וגם בו ציין את הגיל ה„ישראלי" שלו ולא את הגיל המבוגר יותר שאותו הוא מבקש לקבוע. בעת מישפטה של הדוגמנית שולי חנני בבית־המישפט המחוזי בתל־אביב פגש צ'רטוק באקראי את סגן־ניצב אליהו אריאלי מה־מחלקה לחקירת פשעים במטה־הארצי, שהיה חוקרה של שולי. אריאלי עצמו דובר פר־סית, וצ'רטוק הראה לו את תעודת־הזהות האיראנית. אריאלי לקח את התעודה והח־ליט לבדוק אותה ביסודיות. התעודה הוע־ברה למז"פ (המחלקה לזיהוי פלילי במטה־הארצי), ושם היא נבדקה בקרניים אולטרה־סגולות. הבדיקה חוללה נס. תחת השם מירזה שירכון שהיה רשום על גבי התעודה, צף ועלה שם אחר שהיה רשום מתחתיו. לחוקרים לא היה ספק — בתעודה בוצע זיוף מתוחכם.

שירכון הוזמן למישטרה ונחקר. בחקירתו הוא נשבר, וגילה כי התעודה שייכת לדודו, שחי באיראן ונפטר זמן קצר לפני־כן.

החוקרים התחשבו בשירכון, שהוא חולה־לב ונמנעו מלעוצרו, אך בימים אלה הוא יואשם גם בזיוף. כעת רק נותר לבדוק מהו גילו האמיתי של העד משה דוד חי ששיחק עם שירכון בילדותו.

אזרח אחר, יוסף בלולו, ניסה אף הוא שיטה דומה, אך הוא עשה זאת בתעודת־זהות טריפוליטאית. תעודה זו נשלחה אף היא למז"פ, ותשובת המעבדה המשוכללת היתה חד־משמעית: „בעמודת הגיל בוצע שינוי בדיו שונה מהדיו המקורית."

„הפרח היפה נולד"

ב ארצות המיזרח רווחו שיטות שו־נות ומשונות לזכירת תאריך־לידה. אלה התבססו לרוב על התייחסות למאורעות גדולים שהתרחשו בסמוך לתאריך לידתו של התינוק.

כך למשל סיפרו עולים שנשאלו על שנת לידתם, שהם נולדו סמוך ל„מילחמה הגדולה", שנה לאחר שהגיע „התותח ה־גדול", או שנה לפני „הבצורת הגדולה".

אצל יהודי תימן רווח המינהג של הנצחת שמו ותאריך לידתו של תינוק המישפחה, על עמודו הראשון של ספר קדוש — לרוב אחד מסיפרי התורה. כתובות בסיגנון „נולד הפרח היפה, פלוני בן רבי פלמוני... בשנת...", שהוצגו על גבי ספרי קודש, היוו אסמכתה מוכרת לקביעת גילם של רבים מעולי תימן בשנות הארבעים ובת־חילת שנות החמישים.

תשודה מזו"פת שהוצאה באירן ושאותה הציג מירזה שירכון בבקשה לתיקון גילו. על־פי התעודה הוא יליד 1915 ואילו בישראל הוא רשום כיליד שנת 1924. הזיוף נתגלה במעבדות מז"פ בירושלים.

אלא שבשיטה זו טמון גם פתח נרחב למעשי תרמית וזיוף.

עובדה זו לא נעלמה מעיניו של יוסף רעני בן ה־44, יליד שנת 1934. רעני עלה

(המשך בעמוד 37)